

Міністерство освіти і науки України

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

**Методичні вказівки для виконання самостійних робіт
для здобувачів першого рівня
спеціальності 201 «Агрономія»
денної та заочної форм навчання**

Луцьк 2018

УДК 338
ББК 68.9

До друку _____ Голова Навчально-методичної ради Луцького НТУ
(підпис)

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій
Луцького НТУ _____ директор бібліотеки.
(підпис)

Затверджено Навчально-методичною радою Луцького НТУ,
протокол № __ від «__» _____ 2017 року.

Рекомендовано до видання Навчально-методичною радою факультету ФЕПЕС
Луцького НТУ, протокол № __ від «__» _____ 2017 року.
_____ Голова навчально-методичної ради факультету бізнесу
(підпис)

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри туризму та цивільної безпеки
Луцького НТУ, протокол № __ від «__» _____ 2017 року.

Укладач: _____ Л.Ю. Матвійчук, доктор економічних наук, професор
(підпис) Луцького НТУ

Рецензент:
_____ М.І. Лепкий, кандидат географічних наук, доцент Луцького НТУ
(підпис)

Відповідальний
за випуск: _____ Л.Ю. Матвійчук, доктор економічних наук, професор
(підпис) Луцького НТУ

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
[Текст] Методичні вказівки для виконання самостійних робіт для здобувачів
першого рівня спеціальності 201 «Агрономія» денної та заочної форм
навчання / уклад. Л.Ю. Матвійчук. – Луцьк: Луцький НТУ, 2017. – 20 с.

1. ВСТУП

Вивчення нормативної дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» повинно базуватися на знаннях з питань безпеки, отриманих студентами при освоєнні навчальних програм освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, в рамках яких вони вивчали загальні питання безпеки людини в умовах її життя і діяльності в побуті, громадських місцях, на виробництві тощо в курсах нормативних навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» і «Основи охорони праці», а також окремі питання охорони праці в курсах загальноекономічних і професійних дисциплін за спеціальністю. Програма дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» на основі раніше отриманих знань повинна передбачати вивчення питань охорони праці стосовно особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців, в даному випадку менеджерів.

Відповідно до законодавства України посадові особи зобов'язані забезпечити повну безпеку й здорові умови праці на виробництві. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці визначені Законом України „Про охорону праці”.

В умовах розвитку науково-технічного прогресу в усіх галузях агропромислового комплексу широкого впровадження нових технічних засобів механізації і автоматизації виробничих процесів, індустриальних технологій виробництва сільськогосподарської продукції, а також нових форм організації й оплати праці, особливого значення набуває система охорони праці.

2. МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальність дисципліни охорона праці в галузі обумовлена вимогами ринкової економіки, в умовах якої успішна діяльність підприємств базується на забезпеченні безпечних та нешкідливих умов праці та повній відповідальності за стан умов праці роботодавця згідно з Законами України “Про охорону праці”, “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”. Ці закони та інші нормативні акти окреслили основні принципи державної політики в галузі охорони праці в т.ч. – використання економічних методів управління та безпекою виробництва.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі.

Завдання вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

3. ОСНОВНІ ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» спеціалісти (магістри) за відповідними напрямками підготовки, спеціальностями та спеціалізаціями мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог охорони праці та володіти такими основними професійними компетенціями з охорони праці:

у науково-дослідній діяльності:

1. готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах;

2. здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях.

у технологічній діяльності:

3. обґрунтування і розробка безпечних технологій (в галузі діяльності);

4. участь у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;

5. розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій на виробництві.

в організаційно-управлінській діяльності:

6. впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці;

7. здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці при виконанні виробничих та управлінських функцій;

8. здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці;

9. управління діями щодо запобігання виникненню нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

10. впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі.

у проектній діяльності:

11. розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.

у педагогічній діяльності:

12. розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці.

у консультаційній діяльності:

13. надання допомоги та консультації працівників з практичних питань безпеки праці;

14. готовність контролювати виконання вимог охорони праці в організації.

4. ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ ТА НАВЧАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВИВЧЕННЮ

4.1. Міжнародні норми в галузі охорони праці

Соціальне партнерство (соціальний діалог) в охороні праці. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи соціальної відповідальності. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності». Вимоги до забезпечення охорони праці в структурі соціальної відповідальності.

Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Охорона праці - частина соціальної політики ЄС. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав.

4.2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі

Законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі. Показчик нормативно-правових актів з питань охорони праці. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі.

4.3. Система управління охороною праці в організації

Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП). Забезпечення функціонування та побудова СУОП в організації. Положення про СУОП, структура та зміст його розділів.

Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007. Політика в галузі охорони праці. Планування. Впровадження і функціонування СУОП. Перевірки і коригувальні дії. Аналіз з боку керівництва.

Примірний розподіл функціональних обов'язків з охорони праці керівників, посадових осіб і фахівців підприємства галузі. Пріоритет функцій забезпечення безпеки. Ефективність функціональної структури СУОП.

Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й

аварій. Мета та основні параметри планів. Аналітична та оперативна частини Плану.

Інтегровані системи менеджменту в галузі охорони праці. Основні складові інтегрованої системи менеджменту. Функціональні та організаційні особливості.

Галузеві системи управління охороною праці. Мета та принципи функціонування. Організаційна та функціональна структури СУОПГ.

Регіональні системи управління охороною праці, мета, принципи та основні функції. Служби охорони праці місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

4.4. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Загальні положення та визначення. Мета та завдання розслідування нещасних випадків. Обов'язки роботодавця щодо розслідування нещасних випадків. Обставини, за яких проводиться розслідування.

Встановлення зв'язку нещасного випадку з виробництвом.

Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві. Розслідування нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Розслідування професійних захворювань. Організація розслідування, склад комісій з розслідування, основні документи.

Розслідування та облік аварій. Розслідування інцидентів та невідповідностей.

Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру.

Дослідження та профілактика виробничого травматизму. Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань. Розподіл травм за ступенем тяжкості. Методи дослідження виробничого травматизму.

Основні технічні та організаційні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в галузі.

4.5 Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності

Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Загальні вимоги безпеки в галузі. Вимоги безпеки під час експлуатації основного технологічного обладнання, при підготовці сировини та при виробництві продукції. Вимоги безпеки до розміщення обладнання та утримання робочих місць. Забезпечення безпеки контрольно-вимірювальних приладів, автоматизованих систем управління, сигналізації та зв'язку.

Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони. Вимоги до засобів індивідуального захисту.

Особливості заходів електробезпеки на підприємствах галузі.

Вимоги безпеки до виробничих і допоміжних приміщень. Утримання території підприємств галузі. Особливості охорони праці при ремонтних роботах, під час вантажно-розвантажувальних робіт. Вимоги безпеки праці під час

експлуатації систем опалення, вентиляції і кондиціонування повітря.

Вимоги до працівників певних категорій і порядок допуску їх до роботи.

Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. Шкідливі хімічні речовини, біологічні чинники, виробничий пил. Вібрація, шум, інфразвук, ультразвук. Виробничі випромінювання. Мікроклімат робочої зони.

Важкість праці: Динамічні, статичні навантаження. Напруженість праці. Увага, напруженість аналізаторних функцій, емоційна та інтелектуальна напруженість, монотонність праці.

4.6 Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях

Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень.

Організація наукових досліджень та основні наукові проблеми в галузі охорони праці. Наукова база охорони праці. Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, галузеві науково-дослідні інститути з питань охорони праці, відділи та лабораторії з питань охорони праці галузевих науково-дослідних інститутів. Кафедри охорони праці та інші підрозділи вищих навчальних закладів.

Програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Загальнодержавна (національна), галузеві, регіональні програми.

Аналіз професійного та виробничого ризиків. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності. Мета і методи аналізу. Використання статистичної звітності і актів розслідування нещасних випадків і професійних захворювань в аналітичній роботі. Показники частоти та тяжкості травматизму. Автоматизовані системи управління охороною праці, обліку, аналізу та дослідження травматизму.

4.7 Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Класи виробничих та складських приміщень по вибуховій та пожежній небезпеці. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

Протипожежні перешкоди. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Пожежна безпека технологічного устаткування, електрообладнання, систем опалення, вентиляції. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації промислових об'єктів, будинків, споруд, технологічного обладнання.

Пожежна сигналізація і зв'язок. Засоби гасіння пожеж. Протипожежне водопостачання. Первинні засоби пожежогасіння. Автоматичні засоби пожежогасіння на об'єктах галузі.

4.8 Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці

Органи державного нагляду за охороною праці. Основні принципи державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Держгірпромнагляд. Права і відповідальність посадових осіб

Держгірпромнагляду. Перелік питань для здійснення планових заходів державного нагляду у сфері промислової безпеки та охорони праці.

Проведення державного нагляду за охороною праці. Види та основні параметри проведення наглядових заходів.

4.9 Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві

Завдання страхування від нещасного випадку. Принципи та види страхування. Суб'єкти та об'єкти страхування. Види страхування. Страховий ризик і страховий випадок. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Правління Фонду. Виконавча дирекція Фонду. Страхові експерти з охорони праці, їх функції і повноваження. Фінансування страхових виплат, соціальних послуг та профілактичних заходів. Джерела фінансування Фонду. Страхові тарифи. Страхові виплати. Обов'язки та права суб'єктів страхування від нещасних випадків. Обов'язки Фонду. Права та обов'язки застрахованої особи. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Система управління охороною праці в галузі (СУОПГ). Призначення. Основні цілі.
2. Підсистеми СУОПГ.
3. Структурна схема побудови СУОПГ.
4. Показники ефективності функціонування СУОПГ.
5. Обов'язки власника щодо створення і забезпечення функціонування СУОПГ.
6. Служба охорони праці підприємства в СУОПГ.
7. Роль, права, функціональні обов'язки кожного працівника в СУОП підприємства, галузі.
8. Участь трудового колективу в системі управління охороною праці.
9. СУОП підприємства, місце в ній комісії з охорони праці підприємства.
10. Органи державного нагляду за охороною праці в СУОПГ.
11. Функції управління охороною праці на підприємстві.
12. Планування робіт з охорони праці.
13. Прогнозування показників охорони праці. Види прогнозування.
14. Поточне планування робіт з охорони праці.
15. Перспективне планування робіт з охорони праці.
16. Оперативне планування робіт з охорони праці.
17. Основні принципи планування робіт з охорони праці.
18. Організація робіт як функція управління охороною праці.
19. Функція обліку та аналізу.
20. Координація робіт як функція управління охороною праці на підприємстві.

21. Контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі. Види контролю.

22. Оперативний контроль за станом охорони праці.

23. Трьохступеневий контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі.

24. Державний контроль за станом охорони праці в галузі.

25. Нагляд, що виконує служба охорони праці на підприємстві.

26. Відомчий нагляд за охороною праці на підприємстві.

27. Громадський контроль за станом охорони праці на підприємствах галузі.

28. Види стимулювання робіт з охорони праці.

29. Показники для оцінки рівня роботи по забезпеченню безпеки праці.

30. Нормативи підвищення та зниження коефіцієнта рівня охорони праці.

31. Інформація в системі управління охороною праці.

32. Роль інформації в системі управління охороною праці.

33. Навчання працівників безпеці праці.

34. Профорієнтація та профвідбір як засіб забезпечення безпеки праці.

35. Інструктаж робітників з охорони праці як засіб забезпечення безпеки праці.

Види інструктажу.

36. Вхідний інструктаж з охорони праці.

37. Інструктаж з охорони праці на робочому місці.

38. Повторний інструктаж з охорони праці.

39. Позаплановий інструктаж з охорони праці.

40. Цільовий інструктаж з охорони праці.

41. Структура та зміст інструкцій з охорони праці.

42. Класи робіт за показниками шкідливості та небезпечності.

43. Аналіз умов праці у галузі за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища.

44. Аналіз умов праці у галузі за показниками важності та напруженості трудового процесу.

45. Орієнтовний перелік характерних для галузі робіт і їх гігієнічних класів.

46. Професійні захворювання, спричинені виробничими факторами.

47. Характерна загальна захворюваність працівників галузі.

48. Напрямки поліпшення стану виробничого середовища в умовах галузі.

49. Сучасні заходи та засоби колективного та індивідуального захисту працюючих від дій характерних для галузі шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища.

50. Засоби поліпшення мікроклімату виробничого середовища характерних для галузі виробництв.

51. Засоби поліпшення складу повітря робочої зони характерних для галузі виробництв.

52. Засоби поліпшення шумового клімату робочої зони характерних для галузі виробництв.

53. Засоби зниження випромінювання в робочій зоні характерних для галузі виробництв.

54. Характеристика освітлення робочих місць на підприємствах галузі.

55. Розрахунок повітряного обміну в робочих приміщеннях підприємств галузі.
56. Розрахунок опору захисного заземлення.
57. Характеристика доцільних режимів праці та відпочинку.
58. Раціональна організація трудового процесу і робочих місць.
59. Показники виробничого середовища, за якими нормуються оптимальні умови праці.
60. Фактори, які можуть спричинити професійні захворювання у галузі.
61. Аналіз умов праці в галузі за травмонебезпечними факторами.
62. Виробничий травматизм у галузі.
63. Дати визначення терміну “нещасний випадок”.
64. Співвідношення нещасних випадків у галузі за їх наслідками.
65. Психологічна класифікація нещасних випадків за їх причинами.
66. Розподіл виробничого травматизму у галузі за віком робітників та стажем роботи.
67. Характеристика типу людини, схильної до травматизації.
68. Характеристика типу людини, не схильної до травматизму.
69. Теорії виникнення травм.
70. Класифікація помилок людини-оператора, що приводить до травматизму.
71. Заходи дослідження травматизму.
72. Статистичний метод дослідження травматизму.
73. Монографічний метод дослідження травматизму.
74. Класифікація причин травматизму на підприємствах галузі.
75. Травмонебезпечні робочі місця і професії у галузі.
76. Розподіл виробничого травматизму у галузі за причинами.
77. Основні напрямки попередження виробничого травматизму в умовах галузі.
78. Актуальність питань пожежної безпеки у галузі.
79. Фактори пожежної небезпеки галузевих об'єктів, їх особливості, пожежонебезпечні властивості.
80. Причини пожеж на галузевих об'єктах.
81. Дати характеристику категорій вибухонебезпечних галузевих об'єктів.
82. Дати характеристику основним параметрам для розрахункового визначення категорії згідно з ОНТП 24-86.
83. Дати характеристику та визначення граничним значенням концентрацій вибухонебезпечності і парогазоповітряних сумішей.
84. Дати характеристику класів приміщень і зон галузевих об'єктів за ПУЕ. Визначити, до якого класу відноситься приміщення, де використовуються хімічні речовини та розчинювачі.
85. Визначити найбільш характерні заходи та засоби системи попередження пожежі на підприємстві, де використовуються пожежонебезпечні матеріали.
86. Обґрунтувати та вибрати доцільні заходи та засоби попередження пожежі на галузевих об'єктах, запропонованих викладачем.
87. Визначити системи пожежної безпеки, які використовуються на підприємствах, де обертаються вибухонебезпечні речовини.

88. Обґрунтувати та вибрати доцільні заходи та засоби системи пожежного захисту на галузевих об'єктах, запропонованих викладачем.

89. Охарактеризувати міжгалузеві та галузеві нормативні акти щодо заходів та засобів системи пожежного захисту.

90. Обґрунтувати та вибрати доцільні заходи та засоби пожежного захисту на галузевих об'єктах.

91. Охарактеризувати систему організаційно-режимних заходів з пожежної безпеки у галузі.

92. Дати характеристику організації служби пожежної безпеки на підприємствах галузі.

93. Охарактеризувати функції служби пожежної безпеки на підприємствах галузі.

94. Розробити програму для навчання працівників з питань пожежної безпеки.

95. Дати характеристику складу пожежно-технічних комісій на галузевих об'єктах та їх функцій.

96. Обґрунтувати необхідність добровільних пожежних дружин на об'єктах галузі, де застосовуються пожежонебезпечні речовини та матеріали. Охарактеризувати їх функції.

97. Охарактеризувати основні функції державного нагляду з питань пожежної безпеки на галузевих об'єктах.

98. Дії працівників галузевих об'єктів на випадок виникнення пожежі.

99. Обґрунтувати застосування тих чи інших первинних засобів гасіння пожежі на підприємствах, де застосовуються пожежонебезпечні матеріали.

100. Обґрунтувати необхідність застосування стаціонарних засобів гасіння пожежі на підприємствах галузі. Дати характеристику.

6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ ТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану кожен студент денної форми навчання самостійно виконує реферат, а студент заочної форми навчання – контрольну роботу з дисципліни. Виконання реферату (контрольної роботи) і отримання студентом позитивної оцінки є необхідною умовою допущення до складання екзамену. При отриманні незадовільної оцінки студент виконує новий реферат (контрольну роботу) на іншу тему.

Виконання реферату (контрольної роботи) полягає в реферуванні літературних джерел, підібраних за відповідною темою з наведеного нижче переліку їх, або з підбраного студентом самостійно. Реферат являє собою логічне викладення та узагальнення матеріалів літературних першоджерел, а контрольна робота – також викладення особистого бачення шляхів вирішення розглянутої проблеми.

Мета реферату – закріпити студентом стаціонарного відділення отримані на лекціях та практичних заняттях знання з охорони праці в галузі, виявити первинні навички самостійної науково-дослідної роботи.

При підготовці реферату не дозволяється:

- використання електронних та документальних джерел інформації з повним копіюванням доробків попередніх авторів (плагіат);
- невідповідність між назвою і змістом роботи;
- використання матеріалу лише з одного підручника, посібника, чи іншого, у т.ч. електронного джерела;
- використання першоджерел із явно застарілими даними, які не відображають сучасний стан охорони праці в галузі (за винятком тих, що характеризують історичні етапи їх розвитку відповідно темі роботи);
- оформлення робіт не за прийнятими в ЛНТУ стандартами;
- використання першоджерел без посилання;
- відсутність списку використаної літератури.

При підготовці реферату дозволяється:

- виконання тексту рукописним способом від руки, чорнилом (пастою) чорного, або синього кольору, дотримуючись визначених обсягів роботи з обов'язковим виконанням титульного аркушу за допомогою комп'ютерної техніки;
- використання в роботі графічного матеріалу, виконаного олівцем, фломастерами тощо;
- використання географічних контурних, виконаних самостійно, у т.ч. засобом комп'ютерної графіки карт для ілюстрації основного змісту роботи;
- залучення в якості допоміжного матеріалу з електронних джерел інформації з обов'язковим посиланням на джерело (електронна адреса сайту, назва файлу тощо) та викладенням свого бачення розглянутої попередніми авторами проблеми (науковий коментарій).

Вибір теми реферату

Тему реферату студент обирає з наведених вище переліків тем. Причому, одну й ту ж тему не можуть обирати декілька студентів.

Робота з науковою літературою та іншими джерелами інформації

Розробка теми починається із пошуку та відбору літератури й інших джерел інформації. Підготовку роботи починають із ознайомлення з відповідними темами різних підручників. З'ясувавши приблизну структуру роботи та маючи загальне уявлення про її зміст, студенти ознайомлюються зі спеціальною науковою літературою (книжками, журналами, збірниками, законодавчими актами). При вивченні наукової літератури рекомендується робити виписки на окремих аркушах паперу, краще з одного боку, що полегшить процес узагальнення та систематизації законспектованих матеріалів.

Зміст роботи

Важливим етапом підготовки реферату є визначення їх змісту. На основі вивчення наукової літератури студент поступово формує такий зміст майбутньої роботи, в якому логічно і послідовно розкривалася б тема роботи. Найбільш поширеною є така структура:

Вступ, в якому потрібно стисло показати актуальність теми та її народногосподарське значення, мету роботи, завдання, визначити об'єкт і предмет

дослідження.

В основній частині (обсягом 5-8 стор.), яка є стрижнем всієї роботи, виділяються основні частини. Розкриваються мета й завдання роботи, дається оцінка досліджуваної проблеми, вплив безпеки на працездатність. Тут же потрібно показати особливості розвитку досліджуваного явища чи процесу, вивчити певні тенденції та дати пояснення причин їх появи, а також зрушення в структурі явища, процесу чи галузі під дією певних чинників.

Висновки пишуться після основної частини. Це завершальний етап виконання роботи, в ході якого студент робить узагальнення матеріалу, викладеного в попередніх пунктах. Висновки мають бути конкретними і обґрунтованими. У них потрібно визначити, в якій мірі досягнута мета та вирішені завдання, сформульовані у вступі роботи.

Оформлення роботи

Реферат має бути викладені державною (українською) мовою, відповідно до статті 10 Конституції України, обов'язковою для використання у всіх сферах суспільного життя громадянами України.

Всі сторінки роботи необхідно пронумерувати. Номер ставиться посередині на верхньому полі аркуша. Нумерація роботи починається із вступу, тобто з третьої сторінки (титульний лист та зміст не нумеруються). На аркуші, де подано зміст роботи, необхідно позначити номери сторінок.

Робота має бути зшита по лівому полю, або подана у прозорій течці швидкозшивача.

Темами рефератів передбачено охоплення всього кола питань, які стосуються курсу “Основи охорони праці та безпека життєдіяльності”.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

9. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 р. № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
11. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 08.06.2004 р. № 151.
12. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
13. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
14. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
15. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
16. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
17. НПАОП 0.00-4.33-99 «Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій. Наказ Держнаглядохоронпраці від 17.06.1999 р. № 112.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
19. НПАОП 0.00-6.13-05 «Порядок організації державного нагляду за охороною праці та гірничого нагляду в системі Держнаглядохоронпраці України». Наказ Держнаглядохоронпраці від 30.03.2004 р. № 92.
20. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008 р.

Основна література

1. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Основа, 2006. – 444 с.
2. Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. – 268 с.

3. Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького – Х.: Факт, 2005. – 480 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.
6. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
7. Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
8. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

Додаткова література

1. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення».
2. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів
3. ДСН 3.3.6.042-99 Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
4. ДСН 3.3.6.037-99 Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
5. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації
6. НПАОП 0.00-1.28-10 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65
7. НПАОП 0.00-2.23-04 «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат». Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 р. № 994.
8. НПАОП 0.00-8.24-05 «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
9. Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі. Наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.1994 р. № 263/121.
10. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
11. Гігієнічні нормативи ГН 3.3.5-8-6.6.1-2002 «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.12.2001 № 528.

12. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.003-74 (1999) ССБТ «Опасные и вредные производственные факторы. Классификация».
13. Міждержавний стандарт ГОСТ 12.0.230-2007 ССБТ. Системи управління охороною праці. Загальні вимоги.
14. ДБН 2.09.04-87 Адміністративні та побутові будівлі.
15. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
16. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджені Головою Держгірпромнагляду 7.02.2008 р.
17. Перелік професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. № 559.
18. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС «Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників».
19. Конвенція МОП 187 «Про основи, що сприяють безпеці й гігієні праці».
20. Міжнародний стандарт SA8000: 2001 «Соціальна відповідальність». SAI SA8000: 2001 Social Accountability International.
21. Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 – «Настанова по соціальній відповідальності». ISO 26000: 2010 (Draft) Guidance on Social Responsibility.
22. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.
23. Міжнародний стандарт OHSAS 18002, Guidelines for the implementation of OHSAS 18001. Настанова по впровадженню OHSAS 18001.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

5. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
6. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
7. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
8. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
9. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».
10. <http://www.oxpaha.ru> - ОХРАНА. Интернет-газета о безопасности.
11. <http://www.tehdoc.ru> - Интернет-проект «Техдок.ру» - ресурс, посвященный вопросам охраны труда и промышленной безопасности.
12. <http://www.tehbez.ru> - Проект «Охрана труда в предпринимательстве», создан в рамках «Комплексной программы развития и поддержки малого предпринимательства в г. Москве».
13. <http://www.kodeks-luks.ru> - Нормативные документы в области охраны труда:
14. <http://www.gazeta.asot.ru> - Электронная версия газеты «Безопасность Труда и Жизни».
15. <http://www.asot.ru> - Центральный сайт Ассоциации специалистов по охране труда (РФ).

ЗМІСТ

ВСТУП

МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	3
ОСНОВНІ ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ	4
ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ ТА НАВЧАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВИВЧЕННЮ	5
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	8
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ ТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	11
· НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	13
ДЛЯ НОТАТОК	18

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

[Текст] Методичні вказівки для виконання самостійних робіт для здобувачів першого рівня спеціальності 201 «Агрономія» денної та заочної форм навчання / уклад. Л.Ю. Матвійчук. – Луцьк: Луцький НТУ, 2017. – 20 с.

Комп'ютерний набір та верстка: Л.Ю. Матвійчук

Редактор: О. Гордіюк

Під. до друку _____.2012 р. Формат 60×84/16. Папір офіс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 1,5. Обл.-вид. арк. 1,0.
Тираж 50 прим. Зам. 4320

Редакційно-видавничий відділ
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75.
Друк – РВВ ЛНТУ